

Kern- cijfers beroeps- ziekten 2015

Nederlands Centrum voor Beroepsziekten
Coronel Instituut voor Arbeid en Gezondheid
| AMC | UvA

4. Huid- aandoeningen

In 2014 werden bij de Nationale Registratie Beroepsziekten 236 arbeidsdermatosen gemeld, met 2,8% van alle meldingen vergelijkbaar met voorgaande jaren. Contacteczeem, met name irriterend van aard, blijft de meest gemelde beroepshuidaandoening (72%). Het aandeel uit de bouw bleef met 42% gelijk, gevolgd door industrie (23%) en gezondheidszorg (16%). Bij de meldingen ontbreken kappers nagenoeg geheel (3), terwijl dit van oudsher de grootste risicogroep was.

Slechts een vijfde van de PIM-artsen meldt arbeidsdermatosen. Arbeidsdermatosen spelen binnen het Peilstation Intensief Melden (PIM) een beperkte rol, maar sluipen van 1,8 naar 2,4 en nu 3,5% van de meldingen in de afgelopen 3 jaar. De incidentie steeg van 4 naar 6 en nu 9 per 100.000 werknemersjaren. Op Europees niveau wordt een dalende trend gemeld voor beroepsgebonden eczeem in de meeste Europese landen, consistent met een positief effect van Europese regelgeving. Contactallergie voor de meeste conserveermiddelen blijft in Europa op hetzelfde niveau, behalve voor de stijging van isothiazolinonen.

Omschrijving en definitie van de aandoeningen

Contacteczeem

Contacteczeem ontstaat als gevolg van huidcontact met een stof. Het kan ontstaan door een allergie voor een bepaalde stof en door langdurige irritatie van de huid door één of meerdere stoffen. De verschijnselen zijn roodheid, jeuk, blaasjes, schilfering en kloven.

Contacturticaria

Contacturticaria zijn jeukbulten (netelroos, galbulten). Zij ontstaan na direct huidcontact met bepaalde stoffen. Soms gebeurt dat op basis van een allergie voor de stof, maar er kan ook een ander mechanisme aan ten grondslag liggen.

Huidgezwollen

Goedaardige huidgezwollen, bijvoorbeeld wratten, kunnen ontstaan door contact met bepaalde virussen. Kwaadaardige huidgezwollen (huidkanker) kunnen het gevolg zijn van langdurige blootstelling aan ultraviolet licht, bijvoorbeeld bij mensen die veel in de buitenlucht werken.

Omvang en duiding problematiek 2010-2014

In 2014 kwamen bij de Nationale Registratie Beroepsziekten 236 meldingen van beroeps-huidaandoeningen binnen, met 2,8 % van alle meldingen vergelijkbaar met voorgaande jaren. In absoluut aantal is sprake van een stijging van een derde ten opzichte van 2013, waarschijnlijk als gevolg van het onderzoek door de Inspecties van SZW en Gezondheidszorg in 2013.

Contacteczeem blijft de meest gemelde beroeps-huidaandoening, met name irritatief van aard.¹⁷

De stijging van het aantal huidinfecties wordt verklaard door een stijging van besmetting van zorgverleners en medewerkers in de kinderopvang door patiënten en kinderen. Bij de veertien meldingen van huidkanker betrof het in alle gevallen 'buitenwerkers' en zeven maal timmerlieden. Helaas werd bij acht meldingen, alle afkomstig uit de bouw, niet vermeld welk soort huidkanker het betrof.

Het aantal meldingen uit de bouw (98) is aanzienlijk gestegen ten opzichte van 2013 (69), maar procentueel is het aandeel van de bouw

Tabel 4.1

Diagnoses en oorzaken bij de meldingen van bedrijfsartsen over de periode 2010-2014

	2010	2011	2012	2013	2014
Diagnose/oorzaak	N=165	N=188	N=145	N=173	N=236
Contacteczeem	131 (78%)	124 (66%)	132 (91%)	131 (76%)	169 (72%)
• Irritatief	86 (66%)	68 (55%)	101 (77%)	82* (63%)	127* (75%)
• Allergisch	45 (34%)	56 (45%)	31 (23%)	57* (44%)	73* (43%)
Huidkanker	10 (6%)	5 (3%)	1 (1%)	10 (6%)	14 (6%)
Urticaria	2 (1%)	2 (1%)	3 (2%)	3 (2%)	5 (2%)
Huidinfecties	12 (7%)	48 (26%)	8 (6%)	17 (10%)	26 (11%)

*Bij 6% (2013) en 18% (2014) bleek sprake van een combinatie van irritatief en allergisch contacteczeem.

Tabel 4.2

Meldingen van huidandoeningen, top-3 economische sectoren over de periode 2010-2014

Economische sector	2010		2011		2012		2013		2014	
	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%
Bouwnijverheid	82	50	73	39	73	50	69	40	98	42
Gezondheidszorg en Maatschappelijke diensverlening	22	13	60	32	31	21	40	23	37	16
Industrie	29	18	30	16	20	14	37	21	55	23

(42%) nagenoeg gelijk gebleven (zie tabel 4.2). De meest genoemde beroepen zijn timmerlieden, schilders en metselaars.

De industrie staat, evenals vijf jaar geleden, op plaats twee. Gemeld werden 55 beroepsziekten (23%) waarvan 12 vanuit de metaal. Vanuit de gezondheidszorg werden 37 beroepsziekten (16%) gemeld, vooral bij verpleegkundigen en verzorgenden. Bij de meldingen ontbreken kappers nagenoeg geheel (3), terwijl dit van oudsher de grootste risicogroep was.

Natwerk (waartoe ook de occlusieve effecten van langdurig handschoengebruik worden gerekend) speelt de hoofdrol bij 16% van de meldingen. Verzorgenden en verpleegkundigen zijn daarin oververtegenwoordigd. Dit komt ook door verhoging van de ziekenhuishygiëne met een hoofdrol voor handalcohol, met handeczeem als resultaat. Hetzelfde valt ook te constateren in de voedingsindustrie. Chemische stoffen worden in meer dan de helft van de gevallen (57%) genoemd als oorzaak. Daarnaast waren er meldingen over rubberversnellers in handschoenen (11) en een verdubbeling van contactallergie voor isothiazolonen in de meest uiteenlopende beroepen (12), corresponderend met de epidemie voor deze conserveermiddelen in Noord-West Europa. Zoals ieder jaar blijven meldingen binnenkomen over allergie voor heroïne en onbeheerste blootstelling bij verpleegkundigen bij gratis verstrekking. Latexallergie werd nog slechts gemeld bij 1 verpleegkundige.

UV licht speelde niet alleen een rol bij huidkanker (14), maar ook bij huidklachten bij lassers (1) en een hovenier met een fototoxisch eczeem na contact met de bereklauw.

Het aandeel van de meldingen van beroeps-huidaandoeningen bij vrouwen (23%) blijft in de range van de laatste 4 jaar. Bij beide geslachten voert 50+ de boventoon (rond 37%), gevolgd bij vrouwen door de klasse 30-40 jaar (24%), waarin het aantal meldingen voor mannen juist het laagst is (14%).

Conform de verwachtingen werd bij ongeveer de helft (46%) van de meldingen geen verzuim aangegeven. Van blijvende arbeidsongeschiktheid, geheel of gedeeltelijk, bleek sprake bij rond 13% van de gemelde beroepsziekten, ongeveer gelijk aan 2013 (12%).

Arbeidsdermatosen spelen binnen het Peilstation Intensief Melden (PIM) een beperkte rol, maar gaan van 1,8 naar 2,4 en nu 3,5% van de meldingen in de afgelopen drie jaar. Slechts een vijfde van de PIM artsen meldt arbeidsdermatosen. De incidentie steeg in die periode van 4 naar 6 en nu 9 per 100.000 werknemersjaren. Daarmee neemt de incidentie van beroepshuidaandoeningen de vierde plaats in na psychische aandoeningen, aandoeningen van het houdings- en bewegingsapparaat en van het gehoor. Overeenkomstig met de Nationale Registratie staat de bouw op plaats één, gevolgd door landbouw, industrie en zorg.

In 2014 hadden 57 vragen aan de NCvB-helppesdesk betrekking op arbeidsdermatologie, dat is 30% meer dan vorig jaar en een verdubbeling ten opzichte van de twee voorgaande jaren. De meeste vragen van bedrijfsartsen (36), overige medici (13) en andere professionals bevatten een of meer van volgende thema's: allergie-relatie met werk-aanlegfactoren en consequenties voor arbeidsgeschiktheid. Meer dan de helft van de vragen had betrekking op gezondheidseffecten

door uiteenlopende chemische stoffen. Relatief vaak werd advies gevraagd over handschoenen (8) en veiligheidsschoenen/kleding (5).

Wetenschappelijke en maatschappelijke ontwikkelingen

Nederland

In de ArboExpertgroep Dermatologie (AEGD) van de academische centra van Groningen, Amsterdam, Rotterdam en Nijmegen, het NCvB en de kapperspoli wordt een deel van de activiteiten van het opgeheven Peilstation ArbeidsDermatosenSurveillance gecontinueerd. Rapportage over arbeidsdermatosen wacht op de implementatie van de 'Occupational adaptation' voor de ESSCA-rapportages (European Surveillance System of Contact Allergies). Nationaal en internationaal bleef het NCvB vertegenwoordigd in de Expertgroep 'Nieuwe en opkomende risico's door blootstelling aan gevaarlijke stoffen' van het RIVM, de landelijke werkgroep Werkgebonden Huid- en Luchtwegaandoeningen, het Belgisch-Nederlandse project Signaal, gericht op het signaleren van nieuwe risico's en op Europees niveau in COST-Standerm.¹⁸

Europese daling

In het kader van de Europese strategie om veiligheid en gezondheid op het werk te bevorderen zijn incidentiedata over tien jaren binnen nationale registraties uit België, Tsjechië, Finland, Frankrijk, Italië, Nederland, Noorwegen, Spanje, Zwitserland en Engeland verzameld.⁸ De incidentie van contacteczeem en astma, beroepsziekten met een korte latentietijd en vaak veroorzaakt door chemische blootstelling, daalde consistent. Beroepsziekten met een langere latentietijd en fysieke en fysieke blootstelling vertoonden meer variatie tussen de landen. De trends waren in lijn met een positieve impact van Europese initiatieven gericht op vermindering van werk gerelateerde astma en contacteczeem

Conserveermiddelen

Conserveermiddelen zijn een vast en onmisbaar bestanddeel van waterige producten om beschimmeling (bederf) te voorkomen. Ze vormen echter ook een belangrijke bron voor contactallergieën. Voor de diagnostiek is lastig dat deze stoffen niet vermeld behoeven te worden op de Veiligheidscontactbladen (Material Safety Data Sheets) van chemische stoffen. De enige manier om zekerheid te krijgen over de rol van

conserveermiddelen bij contacteczeem is contactallergologisch onderzoek (plakproeven). De belangrijkste beleidsinformatie op nationaal en internationaal niveau wordt verschaft door het bovengenoemde ESSCA.^{19, 20} Parabenen blijken stabiel (0.5-1%) evenals formaldehyde (2-2.5%) en formaldehyde releasers (0.5-1.5%). Methyl dibromoglutaronitriël daalde naar 3%, maar isothiazolinonen stegen tussen 1996 en 2012 naar 11,1%, waarmee dit door sommigen wordt omschreven als een nieuwe epidemie, ook in Nederland.